

УДК 37.012.85:73. 55: 911

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-206-208-214

ТКАЧУК Надія Михайлівна –

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри економічної та соціальної географії

Волинського національного університету

імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8018-9733>e-mail: nadia.tkachuk4@gmail.com**МАНДРИК Ірина Петрівна** –

кандидат географічних наук, доцент,

доцент кафедри економічної та соціальної географії

Волинського національного університету

імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9760-0130>e-mail: mandryk2008@gmail.com**ПЕТРУК Марія Євгенівна** –

студентка 2 курсу освітнього рівня «Магістр»

спеціальності 014 «Середня Освіта (Географія)»

Волинського національного університету

імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6342-9013>e-mail: mariapetryk16@gmail.com

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

У статті розкрито сутність і роль формувального оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в контексті компетентнісного підходу та відповідно до вимог Нової української школи. Зазначено, що з 2022/2023 навчального року починається поетапне впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, відповідно учні закладів загальної середньої освіти, зокрема 6 класів, переходять на нову модель навчання, складовою якої є нова система оцінювання навчальних досягнень учнів. Вказано, що врахування досвіду здійснення формувального оцінювання в початковій школі та забезпечення наступності в підходах до оцінювання є важливим для реалізації завдань географічної освіти на всіх циклах навчання. Виокремлено й проаналізовано окремі техніки та інструменти формувального оцінювання, які можна використати на уроках географії. Наведено приклади вправ, які використовуються на різних етапах уроку при формувальному оцінюванні, зокрема ігри «Гра в групах з картою», «Лови помилку картографа», «Знайди зайве слово». Зазначено, що у процесі навчання географії та оцінювання навчальних досягнень учнів учитель може використовувати такі прийоми письмового контролю, як: географічний диктант із взаємоконтролем, «бліц-контроль», «самоперевірка за картою інформатора», розгадування кросвордів. Для встановлення доцільності використання кросвордів у якості формувального оцінювання навчальних досягнень проведено опитування учнів 9 класу, результати якого свідчать про зацікавленість таким видом контролю. Розглянуто нетрадиційні форми і методи перевірки знань і умінь учнів з використанням комп'ютерних технологій, які можуть слугувати інструментарієм формувального оцінювання. Наші спостереження за активністю учнів підтверджують доцільність використання окремих онлайн-сервісів на уроках географії для формувального оцінювання як процесу навчання, так і результату навчальних досягнень учнів. Зокрема, для перевірки знань учнів з географії ефективним є застосування таких онлайн-сервісів з використанням тестової перевірки, як «На Урок»; Kahoot!; Online Test Pad, а також ігрових технологій Gartic Phone, Goble, Geoguesser.

Ключові слова: формувальне оцінювання, контроль, нова українська школа, учень, вчитель, географія.

ТКАЧУК Nadiia Mykhailivna –

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Economic and Social
Geography of Lesia Ukrainka Volyn National UniversityORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8018-9733>e-mail: nadia.tkachuk4@gmail.com**MANDRYK Iryna Petrivna** –

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department

of Economic and Social Geography

of Lesia Ukrainka Volyn National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9760-0130>e-mail: mandryk2008@gmail.com

PETRUK Maria Yevhenivna –
student of the 2nd year of the Master's degree,
specialty 014 "Secondary Education (Geography)"
of Lesya Ukrainka Volyn National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6342-9013>
e-mail: mariapetryk16@gmail.com

FORMATIVE ASSESSMENT AS AN INNOVATIVE ASPECT OF SCHOOL GEOGRAPHY EDUCATION IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

The article reveals the essence and role of formative assessment of students' educational achievements in geography in the context of the competence approach and in accordance with the requirements of the New Ukrainian School. It is noted that from the 2022/2023 academic year, the gradual implementation of the State Standard of Basic Secondary Education will begin, accordingly, students of general secondary education institutions, in particular 6th grade, will switch to a new learning model, a component of which is a new system for evaluating students' educational achievements. It is indicated that taking into account the experience of formative assessment in elementary school and ensuring continuity in assessment approaches is important for the implementation of the tasks of geographic education in all cycles of education. Separate techniques and tools of formative assessment that can be used in geography lessons are singled out and analyzed. Examples of exercises that are used at different stages of the lesson during formative assessment are given, including the games "Play in groups with a map", "Catch the cartographer's mistake", "Find the extra word". It is noted that in the process of teaching geography and evaluating the educational achievements of students, the teacher can use such techniques of written control as: geographical dictation with mutual control, "blitz control", "self-checking on the informant's card", solving crosswords. To establish the expediency of using crosswords as a formative assessment of educational achievements, a survey of 9th grade students was conducted, the results of which indicate an interest in this type of control. Non-traditional forms and methods of testing students' knowledge and skills using computer technologies, which can serve as a tool for formative assessment, are considered. Our observations of students' activity confirm the feasibility of using separate online services in geography lessons for formative assessment of both the learning process and the result of students' educational achievements. In particular, the use of such online services with the use of test verification is effective for testing students' knowledge of geography. as "For Lesson"; Kahoot!; Online Test Pad, as well as Gartic Phone game technologies. Global. Geoguesser.

Keywords: formative assessment, control, new Ukrainian school, student, teacher, geography.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Зміни в підходах до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів зумовлені спрямованістю навчального процесу на формування та розвиток предметних та ключових компетентностей. Завдання сучасної компетентісно зорієнтованої шкільної освіти в Новій українській школі (НУШ) полягає в оволодінні учнями знаннями, уміннями і навичками, які вони зможуть осмислено застосовувати у конкретних навчальних і життєвих ситуаціях. Тому одним із важливих напрямів реалізації реформи є перехід до такої системи оцінювання, яка зможе мотивувати здобувачів до навчання та досягнення кращих результатів, оцінювати їхній поступ і компетентності, а не лише кінцевий результат [12].

Загальні підходи до здійснення оцінювання на засадах компетентісного підходу закріплено в статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту», де зокрема вказано, що основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання [5]. Новий «Державний стандарт базової середньої освіти» (2020) визначає загальні орієнтири для оцінювання результатів навчання учнів у кожній галузі на завершення

відповідного циклу [3]. Відтак актуальним постає питання розгляду теоретичних засад та практичних аспектів застосування нових підходів, форм і технологій оцінювання навчальних досягнень з окремих предметів, зокрема шкільного курсу географії, як важливої складової природничої освітньої галузі. Важливо дослідити проблему сучасного оцінювання навчальних досягнень учнів базової школи відповідно до вимог нових нормативних документів з урахуванням особливостей змісту та мети предмету, забезпечити наступність реалізації цієї складової освітнього процесу, розпочатого у початковій школі НУШ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти контролю й корекції навчальних досягнень з географії висвітлені в дидактиці географії (В. Самойленко, О. Топузов, Л. Вішнікіна, І. Діброва) [4]. Л. Вішнікіна пропонує дослідження питань оцінювання предметної географічної компетентності учнів [1]. Л. Кабан [6], О. Онопрієнко [11] висвітлюють питання сутності та методичні характеристики впровадження формувального оцінювання в НУШ. Технологія формувального оцінювання з інформатики та можливості використання інструментів засобами ІКТ досліджена Н. Морзе, О. Барною, В. Вембером [8].

Однак, вельми актуальним є аналіз сучасних нормативних вимог до оцінювання, обґрунтування використання нових методик, а також урахування попереднього практичного досвіду здійснення оцінювання навчальних досягнень учнів з географії.

Мета статті – розкрити сутність і роль формуального оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в контексті компетентнісного підходу та відповідно до вимог Нової української школи; виокремити й проаналізувати окремі техніки та інструменти формуального оцінювання, які можна використати на уроках географії.

Виклад основного матеріалу дослідження. З 2022/2023 навчального року починається поетапне впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, відповідно учні закладів загальної середньої освіти переходять на нову модель навчання, складовою якої є нова система оцінювання навчальних досягнень учнів. У Методичних рекомендаціях щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОН України від 01 квітня 2022 р. № 289) передбачено, що основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне [9]. При цьому формувальне оцінювання розглядається як цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів задля виявлення прогресу учня/учениці у певний момент освітнього процесу за вказаними групами результатів. На відміну від поточного, підсумкового які використовується для встановлення рівнів опанування учнівством навчального матеріалу на певному етапі та здійснення корегування щодо застосованих технологій навчання, формувальне оцінювання слугує для визначення динаміки розвитку окремого учня/учениці і класу загалом та адаптування навчального процесу до їх потреб. [9].

Реалізація природничої освітньої галузі за новим Державним стандартом у 5-6 класах забезпечується через інтегровані курси з обов'язковим вивченням «Географії» в 6-му класі (окрім навчання за модельною навчальною програмою «Природничі науки»). Врахування досвіду здійснення оцінювання в початковій школі та забезпечення наступності в підходах до оцінювання є важливим для реалізації завдань географічної освіти на всіх циклах навчання.

Аналіз рекомендацій МОН України засвідчує про те, що нині у школі оцінювання має три вектори спрямування, поступово впроваджується підхід, за якого оцінювання

починає виконувати окрім контролю кінцевого результату мотиваційну роль, привчає дитину до самооцінювання та взаємооцінювання. З іншого боку, інноваційність формуального оцінювання, недостатність обґрунтування теоретичних засад може нівелюватись невмілим застосуванням інструментів з боку педагогів, що обмежить його функції та матиме негативні прояви. Погоджуємось з думкою Л. Кабан про те, що існує «суперечність між усталеною формою контролю навчальних досягнень учнів, що зводиться до накопичення оцінок у журналі та фіксації рівня знання-незнання, уміння-невміння, та прагненням побудувати процес навчання в загальній середній освіті на компетентнісних засадах, педагогіці партнерства» [6].

Спробуємо, насамперед, розібратись у теоретичних засадах цього виду оцінювання.

Під формувальним оцінюванням науковці [2; 8] розуміють інтерактивне оцінювання прогресу учнів, що дає змогу вчителю визначати потреби учнів та відповідним чином адаптовувати процес навчання. Формувальне оцінювання, на відміну від традиційного, в якому результати тестів та контрольних замірів знань та умінь є основним джерелом відомостей про рівень навчальних досягнень учнів, здійснюється у тісному зв'язку з тим, як реально відбувався процес навчання.

За результатами компаритивістського аналізу досвіду впровадження формуального оцінювання в початковій школі О. Онопрієнко [11, с. 24] виділяє провідні ідеї, які, на нашу думку, варто враховувати і на рівні базової школи, зокрема в здійсненні формуального оцінювання учнів з географії у 6 класі. Зокрема важливо розуміти, що такий вид оцінювання використовується для стимулювання учня у прагненні мати в навчанні високі результати. Вчителю необхідно визначити чіткі критерії відповідно до окреслених у стандарті освіти очікуваних результатів, проєктувати освітній маршрут на основі наявних на певний момент знань і вмінь. Формувальне оцінювання передбачає необхідність створення атмосфери позитивного мікроклімату, ситуації успіху, емоційного задоволення; важливим є залучення учнів до активного процесу навчання та застосування рефлексивних умінь (самоаналіз, самоконтроль, самооцінювання, самокорекція); орієнтація на розвиток загальнонавчальних умінь і особистісних якостей учнів.

При здійсненні формуального оцінювання науковці, методисти [2; 6; 8; 10] рекомендують дотримуватись певного алгоритму:

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей. За основу доцільно брати таксономію,

запропоновану Б. Блумом: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.

2. Створення ефективного зворотного зв'язку. Акцентування на позитивній динаміці досягнень учня. Чіткість, зрозумілість, своєчасність. Має відбуватися в атмосфері доброзичливості і взаємоповаги.

3. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання шляхом використання різноманітним прийомів, форм і методів роботи з навчальним матеріалом.

4. Визначення разом з учнями критеріїв оцінювання. Критерії необхідно формулювати як набір конкретних якісних очікуваних результатів; представлення їх у вигляді градації – опису різних рівнів досягнення очікуваного результату.

5. Забезпечення можливості й умінь учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності важливо спрямувати учнів на аналіз своїх дій та дій однокласників; визначення проблем і способів їх вирішення. Використовувати взаємооцінювання, однак без надмірного захоплення цією формою.

6. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання. Привертання уваги до алгоритму виконання завдання, узгодження із зразком, постановка орієнтувальних запитань.

Задля якісної організації формувального оцінювання педагог повинен мати в арсеналі відповідний набір технік, інструментів для реалізації кожного етапу даного алгоритму. На сьогодні в методичних публікаціях описані техніки їх проведення. Так, для забезпечення зворотного зв'язку пропонують використовувати такі техніки: «Індекс-картки для узагальнення або запитань», «Сигнали рукою», «Світлофор», «Однохвилинне есе», «Вимірювання температури», «Мовні зразки (підказки)», «Трихвилинна пауза», таблиця «Знаю, хочу дізнатися, дізнався» тощо [2; 6].

Об'єктом формувального оцінювання може бути як процес навчання, так і результат навчання на певному етапі діяльності. Відтак, орієнтиром для вибору методів формувального оцінювання з географії на сьогодні є модельні програми з географії. Розробниками програми «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. колектив під кер. С. Коберніка) передбачено проєктну, дослідницьку та практичну роботи, які рекомендується оцінювати шляхом залучення однокласників/однокласниць та елементами самоцінювання. У модельній програмі авторського колективу під керівництвом С. Запотоцького конкретизовано види навчальної діяльності, які потребують нового

виду оцінювання та можуть бути використані саме з позиції формувального оцінювання: бесіда/твір-есе, робота в групах для розв'язання проблеми, проєктна діяльність, дискусія, користування цифровими моделями тощо [7].

Вже сьогодні в освітній практиці вчителів географії простежуються нові тенденції розвитку корегувальної оціночної діяльності: орієнтація на особистісні досягнення учнів; навчання учнів самооцінці результатів навчальної діяльності; відмова від формалізованої оцінки робіт творчого характеру. Все частіше використовуються нові методи, форми, технології оцінювання: захист проєктів, есе, анкетування, тестові завдання; використовуються завдання, зміст яких пов'язаний з реальними проблемами; поєднання оцінки індивідуальних умінь з оцінкою умінь працювати в групі, будувати діалог та взаємодію. З метою забезпечення формувального оцінювання процесу навчання при проведенні уроку географії педагоги звертаються вже до звичних та апробованих методів, зокрема таких як:

- «тихе опитування» – розмова з одним або групою учнів відбувається напівшепотом, одночасно клас займається іншими видами діяльності (робота з підручником, атласом, контурною картою, письмовий контроль);

- «інтерв'ю ланцюжком» – розповідь одного учня переривається в будь-який момент і переноситься на іншого (учні можуть задавати питання один одному і відповідати на них по черзі);

- «демонстраційна відповідь» – один учень відповідає біля дошки, демонструючи еталон відповіді на запитання, інші слухають;

- «взаємоопитування» – учні опитують один одного за базовими аркушами (в них мають перераховані основні поняття та вирази, які має знати кожен учень);

- «світлофор» – у кожного учня повинна бути довга смужка картону, зелена з одного боку і червона з іншого; під час опитування учні піднімають «світлофор» з певного боку, сигналізуючи вчителю про готовність відповідати.

Обов'язковим елементом роботи з формувального оцінювання є інтерактивний характер освітньої діяльності. Вчителі-практики володіють великим арсеналом таких вправ, які використовують на різних етапах уроку. Наприклад, при вивченні теми «Світовий океан та його частини» – прийом «Гра в групах з картою» (Завдання для груп. Назвати моря океану (час виконання 2-4 хвилини). 1 група – знаходять моря Тихого океану; 2 група – знаходять моря Атлантичного океану; 3 група – знаходять моря Північного Льодовитого океану). Під час інформування виконаних завдань відбувається обмін інформацією між

учнями різних груп. Один учень із відповідної групи показує об'єкти на фізичній карті світу, інші відшукують їх у атласі, можуть бути доповнення. Прикладами таких вправ є також гра «Лови помилку картографа» (Учитель показує на фізичній карті світу та називає (правильно та неправильно) географічні об'єкти. Учні за допомогою піднятих рук сигналізують про свою згоду. Якщо не згодні, то руку не піднімають (але мають пояснити, чому незгодні); гра «Знайди зайве слово» (наприклад: Тихий, Індійський, Аравійський, Атлантичний; Гренландія, Кримський, Мадагаскар, Тасманія; Аравійський, Сомалі, Скандинавський, Індійський).

При виконанні письмових завдань пропонуються картки із завданням та питаннями. Крім завдань картка може нести додаткову інформацію, включати в себе алгоритм виконання завдання, коментарі. У процесі навчання географії вчитель може використовувати такі звичні прийоми письмового контролю, як: географічний диктант із взаємоконтролем, «бліц-контроль» (знаходження об'єктів на карті, визначення координат об'єкта), «самоперевірка за карткою інформатора» (учень звіряє з нею свою письмову відповідь і виставляє собі оцінку); розгадування кросвордів.

Для встановлення доцільності використання кросвордів у якості формувального оцінювання результатів нами було проведено опитування учнів 9 класу. Впродовж певного періоду було запропоновано самостійно розв'язати кросворд з тем: «Національна економіка», «Чинники розміщення та форми суспільної організації виробництва». Після виконання учні заповнили анкету, результати якої показали, що учнів зацікавив даний вид роботи. Думки щодо періодичності та доцільності використання кросвордів на уроках географії розділились: 28,57 % зазначили, що хотіли б розв'язувати кросворди на уроці після вивчення кожного тематичного розділу з метою закріплення набутих знань, 28,57 % вважають, що кросворди доцільно застосовувати під час підсумкових контрольних робіт, 28,57 % підкреслили, що кросворди доцільні після вивчення кількох тем чи навіть цілого розділу в якості домашніх завдань, 14,3 % вказали, що кросворди недоречні при вивченні географії.

Останнім часом набули поширення нетрадиційні форми і методи перевірки з використанням відкритих і закритих тестових завдань (завдання з вибором правильної відповіді, завдання з доповненням відповіді, завдання на визначення послідовності запропонованих елементів знань, виявлення правильних). Одним із перспективних напрямів розвитку використання тестового контролю

знань і вмінь є його поєднання із застосуванням комп'ютеризованого інтегрованого контролю у формі комп'ютерного тестування, оскільки це дає змогу досить швидко пригадати вивчений матеріал та логічно обрати правильну відповідь.

Слід зазначити, що педагогічна спільнота отримала розробку інструментарію формувального оцінювання засобами ІКТ. Наш досвід показує, що за допомогою багатьох сервісів та програм можна значно урізноманітнити та зацікавити учнів на уроках географії. Зокрема, для перевірки знань учнів з географії використовуються такі онлайн-сервіси з використанням тестової перевірки: «На Урок»; Kahoot!; Online Test Pad.

Український освітній онлайн-портал для вчителів «На Урок» (<https://naurok.com.ua/>) приваблює тим, що на сайті досить широка база тестів з різних тем. Позитивними також є те, що учитель має можливість проведення тесту в режимі реального часу, через сайт задати тест як домашнє завдання, доступність бази тестів, швидкість та легкість перевірки рівня знань.

Kahoot! – це популярна навчальна платформа для проведення вікторин, створення тестів та навчальних ігор (<https://kahoot.com/>). Учні грають в режимі *host-live*, що дає можливість працювати усім учням класу в режимі реального часу, і це хороша альтернатива тестам. Питання демонструються на екрані телевізора, учні підключаються і кожен відповідає на своєму комп'ютері. В кінці гри учнів розподіляють на подіумі (1-3 місце). За допомогою результатів гри можна прослідкувати, на чому варто більше зосередити увагу під час викладання матеріалу, до того ж це цікаве своєрідне змагання не лише на швидкість, а й на точність.

Конструктор тестів *Online Test Pad* – це багатифункціональний сервіс для проведення тестування і навчання (<https://onlinetestpad.com/ua>). На відміну від «На Урок» та Кахут (*kahoot*) має можливість створення тестів не лише на одну або кілька відповідей. Включає також можливості питань з вільними відповідями, на встановлення відповідності, створення інтерактивних диктантів, встановлення послідовності та заповнення пропусків з текстів.

В останні роки одним із найпопулярніших інноваційних методів стало застосування ігрових технологій як один із варіантів поточного оцінювання. Наші спостереження за активністю учнів підтверджують доцільність використання окремих онлайн-сервісів на уроках географії для формувального оцінювання як процесу навчання, так і результату навчальних досягнень учнів.

Gartic Phone («Зіпсований телефон»). Це сучасна інтерактивна гра, де кожен гравець

вписує певний термін чи речення і потім кожному учаснику рандомно по черзі випадає варіант, який потрібно намалювати (<https://garticphone.com/uk>). Найкраще використовувати таку перевірку знань при вивченні атмосфери у 6 класі, до прикладу, задаючи намалювати «циклон», «антициклон» і все, що пов'язано з вітрами та циркуляцією атмосфери.

Globe (<https://globe-game.com/>). Правила цієї інтерактивної гри досить прості. Щодня з'являється нова таємнича країна. Мета гри – вгадати цю таємничу країну, при цьому використавши найменшу кількість відгадок. Кожне неправильне припущення з'являтиметься на глобусі кольором, який вказуватиме, наскільки близько ваш варіант знаходиться до країни, яка є таємною. Чим насиченіший колір, тим ближче ви до правильної відповіді.

Geoguesser (<https://www.geoguessr.com/>). Це весела та захоплююча гра, яка змушує вчитися. У ній легко орієнтуватися, але важко освоїти, що робить її грою, від якої ви ніколи не втомитеся. Це географічна гра, у якій учасник занурюється у віртуальний світ на панорамі вулиць, і місія учня – знайти правильні підказки та вгадати своє місцезнаходження на карті світу.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Реформа шкільної освіти в контексті ідей Нової української школи передбачає системні зміни у змісті шкільної географічної освіти, ставить завдання у результаті освітнього процесу вивчення шкільних курсів сформуванню предметних географічних й ключових компетентностей учнів. Закономірно виникає необхідність і потреба в адекватних змінах у системі оцінювання навчальних досягнень учнів з навчальних предметів.

Педагогам базової школи на нинішньому етапі впровадження нового Державного стандарту необхідно здійснити аналіз розроблених теоретичних підходів до оцінювання за компетентнісного підходу, апробації окремих технік та інструментів формування оцінювання, проведення спостереження та узагальнення власного досвіду щодо адаптації окремих форм, методів, технік оцінювання при вивченні географії у 6 класі за модельними програмами.

Подальші наші дослідження будуть направлені на виявлення ефективності окремих інструментів та ІКТ ресурсів у забезпеченні нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів, динаміки формування компетентностей та якості організації навчального процесу з географії в Новій українській школі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Вішнікіна Л. П. Оцінювання предметної географічної компетентності учнів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (26), Issue: 50. Budapest, 2015. С. 37–40.

2. Деньга Н. Упровадження методичної системи з підготовки майбутніх учителів початкових класів до використання формуального оцінювання. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 1. С. 38–44.

3. Державний стандарт базової середньої освіти / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

4. Дидактика географії : монографія (електронна версія). / В. М. Самойленко, О. М. Топузов, Л. П. Вішнікіна, І. О. Діброва. Київ: Ніка-Центр, 2013. 570 с.

5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. С. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

6. Кабан Л. Формування оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. Електронне наукове фахове видання «Народна освіта». URL: <https://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/992>.

7. Модельні навчальні програми «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua>.

8. Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. Формування оцінювання: від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2013. № 6. С. 45–57.

9. Наказ Міністерства освіти і науки України 01.03 2022 р. № 289 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua>.

10. Наказ Міністерства освіти і науки України 13.07 2021 р. № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua>.

11. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

12. Полонська Т. Оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з іноземних мов у контексті компетентнісного підходу. *Проблеми сучасного підручника*. 2019. Випуск 22. С. 224–237. URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/141>.

REFERENCES

1. Vishnikina, L. P. (2015) Otsiniuvannia predmetnoi heohrafichnoi kompetentnosti uchniv [Assessment of subject geographical competence of students]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (26), Issue: 50. Budapest, 37–40.

2. Denha, N. (2020). Uprovadzhennia metodychnoi systemy z pidhotovky maibutnixh

uchyteliv pochatkovykh klasiv do vykorystannia formuvalnogo otsiniuvannia [Implementation of a methodical system for training future primary school teachers to use formative assessment]. Imidzh suchasnoho pedahoha. 1. 38–44.

3. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity / Kabinet Ministriv Ukrainy [State standard of basic secondary education / Cabinet of Ministers of Ukraine]. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

4. Dydaktyka heohrafiï : monohrafiia (elektronna versiiia) (2013) / V. M. Samoilenko, O. M. Topuzov, L. P. Vishnikina, I. O. Dibrova [Didactics of geography: monograph (electronic version). / V. M. Samoilenko, O. M. Topuzov, L. P. Vishnikina, I. O. Dibrova]. Kyiv.

5. Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» vid 16.01.2020 № 463-IX [Law of Ukraine "On comprehensive general secondary education" dated January 16, 2020 No. 463-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2020. № 31. S.226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

6. Kaban, L. Formuvalne otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv u novii ukrainskii shkoli [Formative assessment of educational achievements of students in a new Ukrainian school]. Elektronne naukove fakhove vydannia «Narodna osvita». URL: <https://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/992>.

7. Modelni navchalni prohramy «Heohrafiia. 6-9 klasy» dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Model educational programs "Geography. 6-9 grades" for institutions of general secondary education]. URL: <https://mon.gov.ua>.

8. Morze, N. V., Barna, O. V., Vember, V. P. (2013). Formuvalne otsiniuvannia: vid teorii do praktyky [Formative assessment: from theory to practice]. Informatyka ta informatsiini tekhnologii v navchalnykh zakladakh. 6. 45–57.

9. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 01.03 2022 r. № 289 « Pro zatverdzhennia rekomendatsii shchodo otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv 5-6 klasiv, yaki zdobuvaiut osvitu vidpovidno do novoho Derzhavnoho standartu bazovoi serednoi osvity» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine 01.03.2022 No. 289 "On approval of recommendations regarding the assessment of educational achievements of students of grades 5-6 who are receiving education in accordance with the new State standard of basic secondary education"]. URL: <https://mon.gov.ua>.

10. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 13.07 2021 r. № 813 «Pro zatverdzhennia metodychnykh rekomendatsii shchodo otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv 1-4 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 13.07.2021 No. 813 "On the approval of methodological recommendations regarding the assessment of educational achievements of students of grades 1-4 of general secondary education institutions"]. URL: <https://mon.gov.ua>.

11. Onopriienko, O. V. (2020). Instrumentarii otsiniuvannia rezultativ kompetentnisno oriantovanoho

navchannia molodshykh shkoliariv [Toolkit for evaluating the results of competency-based education of junior high school students]: metodychnyi posibnyk. Kyiv.

12. Polonska, T. (2019). Otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv pochatkovoï shkoly z inozemnykh mov u konteksti kompetentnisnoho pidkhotu [Assessment of educational achievements of primary school students in foreign languages in the context of the competence approach]. Problemy suchasnoho pidruchnyka. 22. 224–237.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ТКАЧУК Надія Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі, інноваційні технології навчання географії в умовах нової української школи, STEM-орієнтована освіта.

МАНДРИК Ірина Петрівна – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх вчителів географії на засадах компетентнісного підходу.

ПЕТРУК Марія Євгенівна – студентка 2 курсу освітнього рівня «Магістр» спеціальності 014 «Середня Освіта (Географія)» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

TKACHUK Nadiia Mykhailivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Economic and Social Geography Lesia Ukrainka Volyn National University.

Scientific interests: implementation of the competence approach in the educational process, innovative technologies for teaching geography in the conditions of the new Ukrainian school, STEM-oriented education.

MANDRYK Iryna Petrivna – Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor at the Department of Economic and Social Geography Lesia Ukrainka Volyn National University.

Scientific interests: training of future geography teachers based on the competence approach.

PETRUK Maria Yevhenivna – student of the 2nd year of the Master's degree, specialty 014 "Secondary Education (Geography)" of Lesya Ukrainka Volyn National University.

Scientific interests: method of teaching geography in institutions of general secondary education.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2022 р.